

COEDUQUEM A CASA? REFLEXIONS PER AL DIA A DIA

Taller de sensibilització per a famílies

Som una cooperativa que treballa per a la incorporació
d'una perspectiva feminista a l'educació
per construir col·lectivament
una societat lliure de violències, atenta a la diversitat i
que situï la cura i el benestar de les persones al centre

Carrer Pare Secchi 6, 08030 Barcelona
www.coeducaccio.coop | info@coeducaccio.coop

www.twitter.com/coeducaccio

www.facebook.com/coeducaccio

LA PERSPECTIVA DE GÈNERE

Què és el **gènere**? És aquella construcció social que es fa de la diferenciació sexuada. Aquest fa referència a com atribuïm a les persones expectatives sobre com han de ser, sentir, comportar-se, vestir-se, estimar i un llarg etcètera en funció de si són definides com a nenes/dones o nens/homes d'acord amb uns models hegemònics.

Parlem de **models hegemònics** perquè són els que tenen més poder dins de la nostra societat. Malgrat que existeixen moltes maneres de viure la masculinitat i la feminitat, hi ha uns models que prenen més força i es reproduïxen com a la norma. Aquests models hegemònics varien depenent d'altres eixos de desigualtat (raça, classe, desig sexual, capacitats...) i de la cultura i el temps.

<i>Dimensió</i>	DONES	HOMES
Associats a la manera de ser	Tendresa, comprensió, sensibilitat, docilitat, empatia, fragilitat, dependència, debilitat, indecisió, impulsivitat	Valentia, independència, fortalesa, racionalitat, acció, duresa, insensibilitat, protecció, aventura
Associats a l'àmbit familiar	Feines domèstiques, bones esposes i mares, cura i dedicació familiars <i>DONA MESTRESSA DE CASA</i>	Èxit econòmic, representació familiar (pater familia), representació en l'àmbit públic
Associats a la sexualitat	Reprimides sexualment, passivitat, submissió, discreció	Sexualment lliures, iniciativa, domini, potència, expressió pública
Associats al món laboral	Complementarietat, subsidiarietat, bona presència, restricció de camps	Activitat, competitivitat, plena disposició, agressivitat, fortalesa, duresa, vàlua, efectivitat. <i>HOME GUANYADOR DEL PA</i>

Els models hegemònics de gènere

Aquests són els dos models que sustenten les identitats normatives del **sistema sexe-gènere**, el sistema àmpliament acceptat i consensuat i situat en un lloc i temps concret, pel qual hi ha d'haver una correspondència entre el sexe atribuït (mascle/ femella), el gènere (home/dona) i les conductes (masculinitat/feminitat). És aquell que defineix com a biològic o propi de la naturalesa femenina i masculina atributs i formes de ser determinades en un moment històric i geogràfic concret.

Com s'estructura aquest sistema? És **binari**, sols ofereix dues opcions. És **dicotòmic**, és a dir, es defineix per oposició. És **assimètric**: el model masculí té molt més valor i reconeixement social. Genera exclusió i patiment en la mesura que genera una norma i intenta que tothom la seguim, i exclou aquelles persones que estan fora de la norma. Individualment genera patiment, limitació, discriminació i violència; i estructuralment és un sistema d'opressió i desigualtat

I com funciona? Funciona en base a un sistema de **premis i càstigs** que ens recorda de manera explícita i moltes vegades subtils, quin és el camí a seguir, és a dir, quin és el que hem de fer en funció de si ens han dit que som nenes o nens, homes o dones. Això funciona ja que és un sistema

normatiu, no descriptiu, és a dir, no ens diu com és la realitat, sinó com ha de ser i és en base a aquest 'ha de ser' que vol que tothom s'assimili a la norma en funció del sexe atribuït (pressuposa una correspondència linial, és a dir, que ningú se surti de la norma).

El model d'inclusió i exclusió respecte el marc normatiu hegemònic

	NORMATIVITAT		EXCLUSIÓ I DISCRIMINACIÓ
Identitat sexual (sexe)	Masclle	Femella	intersex
Identitat de gènere (gènere)	Nen / home	Nena / dona	Trans*, queer, gènere fluit, agènere...
Rol i expressió de gènere	Masculí	Femení	Afeminat, nenaza, marica, bollera, marimacho
Desig sexual	Heterosexual	Heterosexual	Gai, lesbiana, bisexual, bisexual, pansexual, asexual

Aquests models i aquest sistema es construeix mitjançant el procés de socialització. Podem dir que:

- La **socialització** és el procés mitjançant el qual ens construïm com a persones en un context, una cultura i un moment determinat, influïdes pel nostre entorn, per una sèrie d'agents de socialització que ens envolten i que interactuen amb nosaltres al llarg de la nostra vida. És el procés pel qual les persones ens construïm i aprenem a viure en societat.
- La **socialització de gènere** fa referència a aquell procés mitjançant el qual les persones van rebent i incorporant (en major o menor mesura), els models de gènere hegemònics, en base a una classificació binària dels cossos (masclle-femella). Aquests són models o mandats estàtics que situen a les persones en rols i posicions diferenciades segons el seu sexe.
- **Els agents de socialització** són els mitjans pels quals es produeix la socialització. Aquests agents formen part d'una cultura concreta, en un lloc i un temps determinat i transmeten idees i valors propis d'aquella cultura. Alguns d'aquests agents són: família, mitjans de comunicació, xarxes socials i entorn, institucions, escola, i grups d'iguals.

LA COEDUCACIÓ

La **coeducació** és una pedagogia feminista que incorpora la perspectiva de gènere a l'educació. Hi ha dues condicions necessàries per a poder-la implementar:

- Incorporar una **mirada crítica** vers les desigualtats de gènere que ens permeti detectar el sexisme, el masclisme i l'androcentrisme a la nostra realitat.
- **Revisar les motxilles** pròpies i les del nostre entorn (personal, laboral, familiar, comunitari, etc.) sota aquesta mirada crítica.

La coeducació és la **branca educativa del feminisme**, que promou que cada persona pugui ser qui vulgui ser, en un marc de justícia social on hi hagi una veritable llibertat individual de ser, estimar, comportar-se... En el fons, voldríem no haver d'utilitzar els conceptes de gènere i d'altres per explicar aquest sistema ja que ens encantaria que totes les categories desapareguessin, però

mentre hi hagi un sistema d'opressió i violència, faran falta conceptes per anomenar-lo i caldrà treballar de manera efectiva i conscient per treballar per a subvertir-lo.

Proposem 4 línies estratègiques en l'acció coeducativa que puguin estar presents o guiar d'alguna manera les nostres intervencions:

- Qüestionar els rols i estereotips de gènere normatius i ampliar els nostres imaginaris per tal de fomentar una mirada crítica.
- Donar valor i posar al centre de les relacions, aquells aspectes tradicionalment considerats propis del gènere femení.
- Educar en la diversitat, és a dir, reconèixer-la i visibilitzar-la.
- Generar unes relacions justes i equitatives en el marc d'una cultura de pau i no violència.

En definitiva, proposem doncs **transversalitzar aquesta mirada en el nostre dia a dia** com a famílies i persones educadores, i transversalitzar-les en els diferents instruments que tenim a la nostra disposició (serien els **instruments de socialització** que s'inscriuen dins de l'agent de socialització de la família que és on esteu vosaltres):

- El nostre rol, model i paper davant dels infants (per això és tan important revisar les pròpies motxilles i creences i possibles estereotips i prejudicis).
- Els contes que expliquem i els rols que reproduïen, el gènere dels personatges protagonistes, el dels secundaris, les relacions afectives que mostren, les que invisibilitzen (com la diversitat no hi és i tampoc la de gènere, ni de capacitats, ni d'origen, classe...).
- Les cançons que cantem i els rols que reproduïen i les relacions afectives que reproduïen i com algunes són agressions (exemple el gall i la gallina, el senyor Ramon...).
- Els jocs i joguines que oferim (qüestionar el desig "innat" dels infants quan des que neixen estan rebent missatges sexistes).
- La distribució dels espais (què possibiliten i què neguen).

PER SABER-NE MÉS (tots els recursos es poden trobar a la web)

Materials editats

- Guia Didàctica l'escola Del Demà: Material de suport i acompanyament al vídeo "L'escola del demà".
- Yo cuento, tu pintas, ella suma.
- El recurs de llibres coeducatius de Rosa Sensat "tants a tants".
- I tu qui ets? Documental sobre coeducació. Bea Ruiz Pérez, 2011.
- Dibuint el gènere (llibre), i Dibgen (vídeos i material didàctic del llibre Dibuint el gènere).

Pàgines web

- Coeducació: <http://coeducaccio.coop>
- Educar en Igualdad: <http://www.educarenigualdad.org/>
- Educando en igualdad: <http://www.educandoenigualdad.com/>